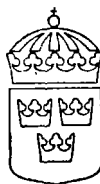

Regeringens proposition

1985/86: 35

om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder
och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

Prop.
1985/86: 35

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 17 oktober 1985.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Hans Gustafsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. innehåller bestämmelser om bl. a. skyldighet att betala vissa avgifter vid överträdelser av byggnadslagen (1947: 385) och byggnadsstadgan (1959: 612). I propositionen läggs fram förslag till justeringar i avgiftssystemet. Förslagen, som innebär bl. a. att det öppnas större möjligheter att jämka eller efterge vissa avgifter, stämmer i sak överens med motsvarande förslag i prop. 1985/86: 1 om ny plan- och bygglag. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1986.

Lag om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

Härigenom föreskrivs att 4, 5, 7 och 8 §§ lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Vidtages åtgärd, till vilken erfordras byggnadslov, utan att sådant lov föreligger, skall byggnadsavgift utgå.

Byggnadsavgift bestämmes till belopp motsvarande fyra gånger den avgift som enligt taxa, fastställd med stöd av 8 § byggnadsstadgan (1959:612), skulle ha erlagts om byggnadslov till en motsvarande åtgärd hade meddelats, dock till minst 500 kronor. Vid bestämmande av byggnadsavgift på grundval av taxa skall hänsyn ej tagas till sådan höjning eller sänkning av normalbeloppet som enligt taxan föranledes av omständigheterna i det särskilda fallet och ej heller till belopp som belöper på tillhandahållande av nybyggnadskarta, utstakning eller lägeskontroll av byggnad eller annan mätningsteknisk åtgärd eller på framställning av fotonegativ eller bildkort.

Byggnadsavgift bestämmes till belopp motsvarande fyra gånger den avgift som enligt taxa, fastställd med stöd av 8 § byggnadsstadgan (1959:612), skulle ha erlagts om byggnadslov till en motsvarande åtgärd hade meddelats, dock till minst 500 kronor. Vid bestämmande av byggnadsavgift på grundval av taxa skall hänsyn ej tagas till sådan höjning eller sänkning av normalbeloppet som enligt taxan föranledes av omständigheterna i det särskilda fallet och ej heller till belopp som belöper på tillhandahållande av nybyggnadskarta, utstakning eller lägeskontroll av byggnad eller annan mätningsteknisk åtgärd.

År överträdelsen ringa, får byggnadsavgiften bestämmas till ett lägre belopp än som följer av andra stycket eller helt efterges.

5 §

Byggnadsavgift utgår ej om

1. *det utförda rättas* innan fråga om påföljd eller ingripande enligt denna lag *upptages* vid sammanträde med byggnadsnämnden eller

1. *rättelse sker* innan fråga om påföljd eller ingripande enligt denna lag *tas upp till överläggning* vid sammanträde med byggnadsnämnden eller

2. åtgärden avser rivning av byggnad och rivningen har

a) företagits med stöd av lag eller annan författning eller annars varit nödvändig för att avvärja eller begränsa omfattande skada på annan egendom eller

b) företagits därför att byggnaden till väsentlig del hade skadats genom eldsvåda eller annan liknande händelse.

7 §¹

I fall som avses i 4 § första stycket utgår förutom byggnadsavgift en tilläggsavgift om åtgärden innebär att

1. helt ny byggnad uppföres,
2. befintlig byggnad till- eller påbygges,
3. byggnad inredes helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det till vilket byggnaden förut har varit använd,
4. byggnad eller del av byggnad tages i anspråk för väsentligen annat ändamål än det till vilket byggnaden förut har varit använd eller som finnes angivet på godkänd ritning eller
5. byggnad rives.

Tilläggsavgift utgår ej i fall som avses i 5 §. Avgift utgår ej heller om åtgärden omfattar utrymme som ej överstiger tio kvadratmeter.

Tilläggsavgift utgår med belopp som motsvarar 500 kronor för varje kvadratmeter bruttoarea som åtgärden har omfattat. När bruttoarean beräknas skall tio kvadratmeter räknas av.

Har föreläggande om rättelse enligt 15 § meddelats eller har det utförda rättats genom handräckning eller på annat sätt eller föreligger annars särskilda skäl, får avgiften bestämmas till lägre belopp än som följer av tredje stycket eller helt efterges.

Avgiften får bestämmas till ett lägre belopp än som följer av tredje stycket eller helt efterges, om föreläggande om rättelse har meddelats enligt 15 §, om rättelse har skett genom handräckning eller på annat sätt eller om det annars finns särskilda skäl.

8 §²

Fråga om byggnadsavgift och särskild avgift prövas av byggnadsnämnden.

Finner byggnadsnämnden att förutsättningar föreligger att ta ut tilläggsavgift på grund av bestämmelserna i 7 § första och andra styckena, skall nämnden anmäla förhållandet till allmän åklagare.

Fråga om tilläggsavgift prövas av allmän domstol på talan av *allmän åklagare*. Talan får väckas endast om byggnadsnämnden har *begärt det*. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket *ej* kan följa svårare straff än böter, och om kvarstad i brottmål.

Frågor om tilläggsavgift prövas av allmän domstol på talan av åklagaren. Talan får väckas endast om byggnadsnämnden har gjort anmälan enligt andra stycket. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket inte kan följa svårare straff än böter, och om kvarstad i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

¹ Senaste lydelse 1979: 903.

² Senaste lydelse 1981: 865.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 oktober 1985

Närvarande: statsrådet I. Carlsson, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thünborg, Wickbom, Johansson

Föredragande: statsrådet Gustafsson

Proposition om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

1 Inledning

Lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. (påföljdslagen) innehåller bestämmelser om bl. a. avgifter, handräckning och föreläggande vid överträdelser av byggnadslagen (1947: 385) och byggnadsstadgan (1959: 612).

De olika avgifter som kan tas ut är byggnadsavgift, särskild avgift och tilläggsavgift.

I prop. 1985/86:1 har regeringen lagt fram förslag om en ny plan- och bygglag (PBL) som skall ersätta bl. a. byggnadslagen, byggnadsstadgan och påföljdslagen.

Förslaget, som har granskats av lagrådet, innebär såvitt avser avgiftsbestämmelserna i påföljdslagen bl. a. att det öppnas större möjligheter än i dag att jämka eller efterge vissa avgifter. PBL föreslås träda i kraft den 1 januari 1987.

Under vintern 1984, då lagrådets granskning av PBL-förslaget pågick, behandlade bostadsutskottet (BoU 1983/84: 14) en motion 1983 (fp) med förslag till ändring av påföljdslagen. Motionären föreslog att byggnadsnämnden – i enlighet med vad som föreslagits i lagrådsremissen om PBL – skulle få möjlighet att underlåta att påföra byggnadsavgift om överträdelsen är ringa. Bostadsutskottet fann att en bred enighet torde råda om att påföljdslagen bör modifieras i vissa avseenden och uttalade bl. a. att det enligt utskottets uppfattning fanns skäl att genomföra den i motionen förordade lagändringen när lagrådets granskning av PBL-remissen avslutats och när regeringens överväganden med anledning därav gjorts såvitt avsåg den aktualiserade frågan. Utskottet hemställde att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet anfört om ändring i påföljdslagen. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 170).

Jag vill nu ta upp bl. a. den av riksdagen aktualiserade ändringen i påföljdslagen.

2.1 Justeringar i avgiftssystemet

Mitt förslag: Vissa av de justeringar i påföljdslagens avgiftssystem som finns i förslaget till ny plan- och bygglag (PBL) genomförs redan nu i påföljdslagen.

Skälen för mitt förslag: I skilda sammanhang har påpekats att påföljdslagen är alltför onyanserad och "stelbent". Till största delen beror detta på avgiftssystemets utformning. I propositionen om PBL har därför föreslagits sådana ändringar i avgiftssystemet att en mer nyanserad tillämpning av avgiftsbestämmelserna blir möjlig.

Jag delar den uppfattning som har kommit till uttryck i bostadsutskottets nyss nämnda betänkande och anser alltså att vissa av de ändringar i avgiftssystemet som har föreslagits i propositionen om PBL bör genomföras snarast möjligt genom att påföljdslagen ändras. Samtidigt bör även vissa andra förtydligande justeringar göras i lagen. Jag återkommer till dessa i specialmotiveringen.

Jag vill i detta sammanhang nämna att lagrådet vid sin granskning av PBL-förslaget inte framförde några erinringar i sak i de frågor som jag nu tar upp (prop. 1985/86: 1, Bil. s. 309–311).

2.2 Byggnadsavgift

Mitt förslag: Byggnadsnämnden får möjlighet att sätta ned eller efterge byggnadsavgiften, om överträdelsen är ringa.

Skälen för mitt förslag: Byggnadsavgift tas ut när någon utan lov vidtar en åtgärd, som kräver byggnadslov (4 § påföljdslagen). Den tas i dag ut med ett belopp som motsvarar fyra gånger den avgift som enligt kommunens byggnadslovstaxa skulle ha tagits ut, om byggnadslov hade sökts och beviljats innan åtgärden utfördes. Minimibeloppet är 500 kr.

Avgiften kan nedsättas eller efterges, om det finns särskilda skäl för det. Den frågan prövas emellertid inte av byggnadsnämnden utan av länsstyrelsen (11 § påföljdslagen).

Den som har gjort sig skyldig till olovligt byggande kan undgå avgiftsskyldighet om han tar bort eller på annat sätt rättar det olovligt utförda, innan frågan om avgift eller ingripande i form av föreläggande eller handräckning tas upp vid sammanträde med byggnadsnämnden (5 § påföljdslagen). Bl. a. PBL-utredningen har i sitt betänkande (SOU 1979: 66) Ny plan- och bygglag (s. 504 och 505) påpekat att denna bestämmelse ibland får konsekvenser som måste uppfattas som mycket byråkratiska. När det gäller t. ex. åtgärder av mindre omfattning – omfärgning av fasader, reklamskyltar, plank, fasadförändringar, mindre tillbyggnader o. d. – händer det att den byggande efter diskussion med någon tjänsteman hos nämnden får ett muntligt besked att något hinder mot lov inte föreligger. Ibland

missförstås ett sådant besked och åtgärden vidtas innan byggnadslov har meddelats. För att undvika byggnadsavgift måste då den byggande undanröja åtgärden före byggnadsnämndens sammanträde. Dagen efter – då byggnadslovet har beviljats – kan dock åtgärden åter vidtas.

En ordning som den nu beskrivna måste givetvis uppfattas som onödigt byråkratisk. Innan jag går närmare in på det förslag som jag avser att lägga fram, vill jag emellertid något beröra handläggningen av ärenden som rör mindre åtgärder. Enligt 3 kap. 12 § andra stycket kommunallagen och 3 § andra stycket byggnadsstadgan kan byggnadsnämnden i dag ge bl. a. tjänstemän hos nämnden bemyndigande att på nämndens vägnar besluta i en viss grupp av ärenden. Motsvarande möjligheter finns enligt PBL-förslaget (11 kap. 3 §). Bl. a. de åtgärder av mindre omfattning som PBL-utredningen pekade på förefaller vara av den beskaffenheten att det normalt saknas anledning att lägga prövningen på nämnden. Om prövningen i stället anförtros någon lämplig tjänsteman, kan byggnadslovet lämnas så snart ansökningshandlingarna är kompletta. Situationer som den nyss beskrivna bör därmed i stor utsträckning kunna undvikas. Jag vill också erinra om möjligheten att i enklare ärenden göra muntlig ansökan om lov (55 § 1 mom. byggnadsstadgan). Även denna möjlighet finns enligt PBL-förslaget (8 kap. 19 §).

Enligt min mening kan alltså byggnadsnämnden redan i dag genom förenkling av handläggningsrutinerna råda bot på en del av det som uppfattas som krångligt och byråkratiskt med påföljdslagen. Om man skall få en ändamålsenlig ordning, är det emellertid nödvändigt att – som har föreslagits i propositionen om PBL – ge byggnadsnämnden möjlighet att avstå från att ta ut byggnadsavgift för överträdelser som är bagatellartade eller kan jämföras med ordningsförelser.

Mot en sådan lösning kan invändas att den i viss mån avviker från en av principerna bakom påföljdslagen. Av förarbetena till lagen (prop. 1975/76: 164) framgår nämligen att en förutsättning för att beslutanderätten i fråga om byggnadsavgiften då skulle kunna läggas på byggnadsnämnderna var att det skulle vara enkelt både att konstatera om skyldighet att betala avgift föreligger och att bestämma avgiftens storlek i det enskilda fallet. Departementschefen framhöll bl. a. (s. 41) att det inte borde anförtros en politiskt sammansatt nämnd att på skönsmässiga grunder ålägga enskilda att betala avgifter av så betydande storlek som det kan bli fråga om vid tillämpning av påföljdslagen. Av den anledningen lades prövningen av frågor om nedsättning och eftergift av byggnadsavgift på länsstyrelsen. Ett avsteg från den principen gjordes dock i och med att byggnadsnämnden fick möjlighet att avstå från att ta ut särskild avgift för överträdelser som kan anses som ringa.

Som jag framhöll i mitt anförande till propositionen om PBL finns det inte anledning att hysa några betänkligheter mot att nu göra ytterligare ett avsteg från principen att byggnadsnämnden inte skall kunna anlägga skönsmässiga bedömningar i avgiftsärenden. Den vidgning av nämndens befogenheter när det gäller byggnadsavgiften som har genomförts i PBL-förslaget, medger en tillämpning av påföljdssystemet så att onödig byråkrati kan undvikas. Jag kan inte heller se några risker från rättssäkerhetssynpunkt med mitt förslag.

I överensstämmelse med PBL-förslaget förordar jag alltså att 4 § påföljdslagen ändras så att byggnadsnämnden får befogenhet att nedsätta eller efterge byggnadsavgiften, om överträdelsen är ringa.

Jag vill slutligen erinra om att någon ändring inte föreslås i fråga om länsstyrelsens rätt att, om byggnadsnämndens beslut överklagas, sätta ned eller efterge byggnadsavgift (11 § påföljdslagen).

2.3 Tilläggsavgift

Mitt förslag: Tilläggsavgiften, som provas av domstol, skall kunna jämkas eller efterges, bl.a. i fråga om överträdelser som är att betrakta som ordningsföreseer.

Skälen för mitt förslag: Tilläggsavgift skall tillsammans med byggnadsavgift tas ut vid vissa angivna former av olovligt byggande som anses särskilt angelägna att motverka (7 § påföljdslagen), nämligen när det olovliga byggandet består i att

1. en helt ny byggnad uppförs,
2. en befintlig byggnad till- eller påbyggs,
3. en byggnad inreds helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det till vilket byggnaden förut har varit använd,
4. en byggnad eller en del av en byggnad tas i anspråk för väsentligen annat ändamål än det till vilket byggnaden förut har varit använd eller som finns angivet på godkänd ritning eller
5. en byggnad rivs.

Tilläggsavgiften är i dag 500 kr. för varje kvadratmeter bruttoarea som åtgärden har omfattat. När bruttoarean beräknas skall dock 10 kvadratmeter frånräknas. Frågan om tilläggsavgift i ett visst fall skall tas ut provas av allmän domstol på talan av allmän åklagare. I fråga om sådan talan skall bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket inte kan följa svårare straff än böter och om kvarstad i brottmål, tillämpas (8 § påföljdslagen).

Domstolen kan enligt 7 § fjärde stycket påföljdslagen nedsätta eller efterge tilläggsavgiften bl. a. om det olovligt utförda rättas. Nedsättning eller eftergift kan också ske om det annars finns särskilda skäl. Av förarbetena till lagen (prop. 1975/76: 164 s. 33) framgår dock att denna möjlighet skall komma till användning främst i bagatellfall, men även i fråga om överträdelser som kan anses vara ursäktliga, t. ex. att den byggande fått ett felaktigt besked att byggnadslov för åtgärden inte behövs (s. 23). Det har emellertid visat sig att bestämmelsen har tillämpats mycket olika av domstolarna.

Bestämmelserna om tilläggsavgift gäller åtgärder som kan skilja sig mycket åt sinsemellan. Ofta rör det sig om former av olovligt byggande som från samhällets synpunkt är helt oacceptabla, och där det utförda därför bör undanröjas. I andra fall kan det gälla åtgärder som vid en förhandsprövning inte skulle ha godtagits men som av olika skäl, t. ex.

hänsyn till samhällsekonomska och sociala intressen, måste accepteras i efterhand. Jag vill understryka att jämkning i dessa fall skall vara en undantagsföreteelse.

I många fall innebär emellertid överträdelsen att den byggande inte söker byggnadslov till en i och för sig helt acceptabel byggnadsåtgärd. Det kan t. ex. vara fråga om en åtgärd som är förutsatt eller medgiven i en plan e. d. En vanlig situation är också att den byggande ger in en ansökan om lov och att han, efter att ha fått besked att han kan påräkna lov, på grund av missförstånd e. d. påbörjar åtgärden innan lovet har meddelats. I fall av detta slag är den byggandes underlåtenhet att invänta att byggnadslov lämnas vanligtvis att betrakta som en ordningsföreseelse. Om tilläggsavgift skall tas ut i sådana fall är en fråga som i rättspraxis i dag bedöms mycket olika. Detta är otillfredsställande, särskilt med tanke på att tilläggsavgiften kan uppgå till avsevärda belopp.

För egen del finner jag det rimligt att tilläggsavgiften allt efter omständigheterna jämkas eller efterges i fall som de nyss nämnda, dvs. i fråga om åtgärder som är att betrakta som ordningsföreseelser. För att en sådan bedömning lättare skall kunna göras av domstolen kan det vara ändamålsenligt att byggnadsnämnden i sin anmälan till åklagaren uttalar sig särskilt i den frågan. Att byggnadsavgiften har nedsatts eller helt eftergetts kan givetvis vara ett skäl för domstolen att också nedsätta eller helt efterge tilläggsavgiften.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom bostadsdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

Förslaget stämmer överens med motsvarande delar i det av lagrådet granskade PBL-förslaget. Lagrådets hörande i detta ärende skulle därför sakna betydelse.

4 Specialmotivering

4 §

Paragrafen har i PBL-förslaget sin motsvarighet i 10 kap. 4 §.

Bland de kostnader som enligt *andra stycket* f. n. inte skall beaktas när byggnadsavgiften bestäms är kostnader för framställning av fotonegativ och bildkort. Dessa kostnader ingår numera i det s. k. grundbeloppet enligt Svenska kommunförbundets normalförslag till byggnadslovstaxa och de framräknas alltså inte längre särskilt. Bl. a. på grund härav finns det enligt min mening inte längre anledning att behålla bestämmelsen att dessa kostnader skall frånräknas när byggnadsavgiften bestäms. Andra stycket har utformats i enlighet härmed.

I ett nytt *tredje stycke* har föreskrivits att byggnadsavgiften får bestämmas till ett lägre belopp än som följer av andra stycket eller helt efterges om överträdelsen är ringa. Beträffande motiven till bestämmelsen hänvisar jag till vad jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2).

5 §

Paragrafen motsvarar 10 kap. 5 § i PBL-förslaget.

För att rättelse skall medföra avgiftsbefrielse krävs i dag att den sker innan fråga om påföljd eller ingripande tas upp vid sammanträde med byggnadsnämnden. Har nämnden vid sammanträdet diskuterat om det byggda kan tillåtas stå kvar eller inte, medför rättelse som sker därefter inte avgiftsbefrielse. Något krav på att frågan om påföljd eller ingripande skall ha avgjorts vid sammanträdet uppställs således inte (prop. 1975/76: 164 s. 67, 284 och 285).

PBL-utredningen har påpekat att det i den praktiska tillämpningen har uppfattats som oklart huruvida en sådan anmälan om ett s. k. svartbygge som bara föranleder en bordläggning utan att frågan om påföljd tas upp till sakdiskussion, skall avskära från möjligheten att genom rättelse åstadkomma avgiftsbefrielse. Utredningen konstaterar att det inte torde vara avsett att ett sådant bordläggningsbeslut skall medföra att rättelse som sker därefter inte skall medföra avgiftsbefrielse. Eftersom tveksamhet har ansetts föreligga på denna punkt, har utredningen föreslagit att ett förtydligande görs genom att ordet "upptages" ersätts med orden "tas upp till överläggning". Hovrätten för Nedre Norrland har avstyrkt en sådan ändring därför att den kan leda till godtycke och skönsmässiga bedömningar (se SOU 1982: 9, s. 614). Som jag framhöll i mitt anförande till propositionen om PBL finns det enligt min mening inte anledning att hysa sådana farhågor som hovrätten har gett uttryck för. Jag ansluter mig alltså till utredningens förslag och anser att förtydligandet bör göras även i påföljdslagen. Paragrafen har utformats i enlighet härmed.

För att det klarare skall framgå att paragrafen avser även det fallet att en olovlig användning av en byggnad eller byggnadsdel upphör har orden "det utförda rättas" bytts ut mot "rättelse sker". Motsvarande justering finns även i PBL-förslaget (s. 771).

7 §

I PBL-förslaget motsvarar paragrafen 10 kap. 7 §.

Av samma skäl som har anförts i specialmotiveringen till 5 § har i det *fjärde stycket* orden "har det utförda rättats" bytts ut mot "om rättelse har skett".

Beträffande möjligheterna att med stöd av fjärde stycket sätta ned eller helt efterge tilläggsavgift vill jag hänvisa till vad jag anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3). Att endast domstol har en sådan rätt framgår av 8 § påföljdslagen.

I PBL-förslaget motsvarar paragrafen 10 kap. 8 §.

I 10 kap. 8 § PBL har på förslag av lagrådet tagits in en bestämmelse om skyldighet för byggnadsnämnden att till åklagaren anmäla överträdelser som kan föranleda tilläggsavgift. Byggnadsnämndens obligatoriska anmälningsskyldighet framgår f. n. inte tydligt i påföljdslagen, vilket har vållat tillämpningssvårigheter. I klargörande syfte har därför den av lagrådet föreslagna bestämmelsen tagits in i 8 § som ett nytt *andra stycke*. Angående den närmare motiveringen till bestämmelsen vill jag hänvisa till följande uttalande av lagrådet.

Av förarbetena till påföljdslagen framgår att, när fråga uppstår om att göra anmälan till åklagaren om uttagande av tilläggsavgift, byggnadsnämnden inte får göra någon egen bedömning av möjligheten till eftergift av avgiften. Finner alltså byggnadsnämnden att förutsättningar föreligger att ta ut tilläggsavgift på grund av bestämmelserna i 7 § första och andra styckena har nämnden en obligatorisk anmälningsskyldighet. Detta förhållande framgår emellertid inte tydligt av lagtexten, något som har vållat tillämpningssvårigheter (se JO: s ämbetsberättelse 1984/85 s. 358). Lagrådet föreslår därför ett nytt *andra stycke* i förevarande paragraf varav framgår att byggnadsnämnden inte får göra någon diskretionär prövning av frågan om en överträdelse skall rapporteras till åklagaren. Det sagda innebär att lagrådet instämmer i departementschefens uttalande att anledning ej finns till ändring i dagens ordning. Detta ställningstagande är nämligen en naturlig följd av att tilläggsavgift skall prövas inte av byggnadsnämnden utan av allmän domstol. En politiskt sammansatt nämnd som byggnadsnämnden har nämligen ansetts ej (se prop. 1975/76: 164 s. 278 f) böra få efter skönsmässig bedömning ålägga enskild betydande avgifter. Det bör då inte heller ankomma på byggnadsnämnden att ta ställning till om skäl för eftergift föreligger.

Som jag har framhållit i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3) kan det dock vara ändamålsenligt att byggnadsnämnden i sin anmälan till åklagaren uttalar sig i frågan om åtgärden enligt nämndens bedömning kan betraktas som en ordningsförseelse. Inte minst processekonomiska skäl talar för detta. I åklagarens uppgifter ingår bl. a. att bedöma om talan skall väckas. På talan av åklagaren ankommer det sedan på domstolen att pröva frågan om tilläggsavgift.

Ikraftträdande m.m.

I enlighet med vad jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.1) bör de föreslagna ändringarna genomföras snarast möjligt. Jag föreslår därför att ändringarna skall träda i kraft den 1 januari 1986.

Vad som föreslås i fråga om möjligheterna att sätta ned eller efterge byggnadsavgift och tilläggsavgift bör tillämpas också på överträdelser som har begåtts före ikraftträdandet och som ännu inte är slutligt avgjorda. Några övergångsbestämmelser härom behövs inte, eftersom en sådan tillämpning i sak stämmer överens med vad som allmänt gäller /jfr 5 § andra stycket lagen (1964: 163) om införande av brottsbalken/.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

